

missionen gjør opmærksom paa, hvad der i den Henseende kan være ønskelig. — Endelig skal jeg komme til den sidste Bemærkning, som blev gjort af den ærede Rigsdagsmænd med Hensyn til Indledningen til dette hele Circulaire, og der skal jeg ligeledes noget komme ham imøde, idet jeg for mit Vedkommende maa erkjende, at det ikke forekommer mig, at de to første Linier ere ganske heldigt redigerede, men jeg tror ikke, at dette kan udøve nogensomhelst Indflydelse, thi de egentlige Bestemmelser i Circulairet indeholdes jo i den øvrige Deel. Jeg tror ogsaa, at dette Stykke kan forstaaes paa en saadan Maade, at deri ikke kan lægges noget Urigtigt, men jeg vil indrømme, at det ogsaa kan misforstaaes. Jeg anseer det ikke for heldigt at bruge den Formel, at Commissionerne „foruden at udøve det dem efter Lovens tilkommende nærmeste Tilsyn med Underviisningen og Lærernes Embedsførelse“ ogsaa have noget Andet at gøre; det tager sig ikke godt ud. Jeg indrømmer, at der ved den første Lyd er Noget, der støder Dret deri, men det forekommer mig imidlertid klart, at ved at læse selve Bestemmelsen, som udføres bagefter, er det tydeligt, at man vel har sat disse Ord paa en uheldig Plads, men dog har antydet, at dette Tilsyn med Skolevæsenet dog ikke alene kan være begrænset til at gaa hen og see paa, hvorledes det er, men at der deri til maa knytte sig forskjellige Opgaver, som i det Hele taget maae være Vidnesbyrd om den Interesse, hvormed Underviisningen følges af Commissionen. Men det siges jo, og dette har upaatvilelig været Meningen — jeg skal indrømme, at det kunde være heldigere udtrykt, men fremgaaer jo dog af det følgende, at Tanken ikke har været en anden, — at de ikke maae benytte det Tilsyn med Skoleunderviisningen, som er givet i Landcommunalloven, uden til at lade de Erfaringer og Sagtagelser, som ere gjorte, komme frem i Ekkliffelse af Forslag; thi netop dette siges til de vedkommende Sogneraad eller de Autoriteter, under hvem de Sager maae ansees for at høre. Saaledes tror jeg virkelig, at med disse Restrictioner, disse nærmere Bestemmelser, idetmindste som jeg nu har antydet

det her, det øvrige Circulaire fuldkommen maa billiges, og at det navnlig maa billiges, at et saadant er udkommet, idet Erfaringen tilstræffelig har viist, at der i høi Grad var Trang til et saadant Middel, som kunde vise, hvorledes Opfattelsen i saa Henseende var fra de Autoriteters Side, som i høieste Instants vare de afgjørende.

Hvad nu det andet Spørgsmaal angaaer, da maa jeg sige, at jeg ikke ved at læse det først ret vidste, hvortil den ærede Forespørger sigtede. Naar Udtrykkene ere, som de her findes: „Erkjender Ministeren, at den i det nævnte Circulaire givne Fortolkning af det anførte Lovbud ikke har nogen forbindende Kraft for Landets Borgere“, saa var det mig ikke ganske klart, hvad der tilsigtedes ved de Ord: „Landets Borgere“. Dette Udtryk „Landets Borgere“ kan jo have et videre og et snevrere Omfang, navnlig naar det stilles op i Modsetning til dem, der paa en eller anden Maade befinde sig i en offentlig Stilling som Embedsmænd, Bestillingsmænd eller Eignende, og jeg maa da sige, at med Hensyn til dem, der ikke ere traadte i et saadant særligt Forhold og altsaa forsaavidt fortrinnsviis kunne kaldes Landets Borgere, vilde jeg ikke et Dieblit være i Tvivl om at udtale, at Circulairet selvfølgelig ikke kunde være bindende for dem, hvis det indeholdt Noget, der kunde siges at være anvendeligt paa dem. Det er nemlig ganske klart, at Borgernes Stilling, navnlig i nærværende Tilfælde, forsaavidt angaaer deres Stilling som Forældre, altsaa baade deres Rettigheder og Pligter med Hensyn til deres Børn, og hvad angaaer deres Stilling som Afgiftsbydere til Kommunen, kun kan være ordnet ved Lovens Bestemmelser. Efter min Mening er det altsaa ganske klart, at i saa Henseende kan ligesaa lidt en ny Bestemmelse, givet af en Minister, forsaavidt ikke selve Bemyndigelsen deri er givet i en Lov som en Fortolkning af denne, være bindende for dem, og der vil altsaa staae dem den sædvanlige Veie aaben, nemlig Domstolene, det sidste afgjørende Middel, der er givet Borgerne. Underledes forholder det sig dog her, hvor der, saavidt jeg kan skjønne, kun er Spørgsmaal om Afgjørelsen af det, man vilde kalde, hvis jeg tør bruge et